



variables

Simpaties i fòbies envers els catalans a l'Estat espanyol: una exploració empírica

vista prèvia >

La catalanofòbia present a l'Estat espanyol és una actitud limitada als grans mitjans de comunicació d'àmbit estatal o es tracta d'una actitud arrelada socialment? Com es pot valorar el grau de simpatia que generen els i les catalanes i els factors que el determinen? La ideologia, l'interès per la política i el coneixement de la realitat catalana es configuren com els elements clau que condicionen la valoració que reben els catalans per part de la ciutadania de l'Estat. I, contra el tòpic, l'hostilitat vers els catalans no ha augmentat amb el procés independentista; ans al contrari.



Sílvia Claveria

Professora de Ciències Polítiques de la Universidad Carlos III

@Claveria

Els estereotips són un element recurrent en diversos àmbits per establir idees o nocions d'un grup social envers un altre. S'atribueixen d'una forma generalitzada, a un grup o a un altre, conductes, qualitats, habilitats o trets distintius. Per exemple, al cas de l'Estat espanyol, alguns estudis mostren característiques distintives de diverses comunitats autònomes a ulls dels habitants de la resta de l'Estat. Els enquestats consideren que els madrilenys són uns «xulos» i els catalans uns «garrepes».¹ Mentre que els aragonesos se'ls considera tossuts, els bascos són concebuts com a «separatistes». Com es construeixen aquestes idees? Són inamovibles? Canvien segons el context? En aquest sentit es pot pensar que el conflicte polític territorial pot haver reforçat o creat nous estereotips. Així doncs, els estereotips es formen per diferenciar de forma clara grups socials. Per exemple, quan en els dies previs a la celebració del referèndum de l'1-0, el ministeri de l'Interior de l'Estat espanyol va enviar un grup de policies i guàrdies civils a Catalunya per tal d'evitar la votació, en molts

punts d'on sortien aquests agents, la ciutadania els anava a acomiadar amb el càntic «*A por ellos, oé*». És a dir, sembla que el conflicte territorial reforçava la imatge dels catalans com «els altres» de la societat.

El propòsit d'aquesta anàlisi és observar si es perceben diferents valoracions dels ciutadans envers els individus d'altres CCAA. Concretament, si existeixen diferents graus de simpatia o hostilitat professats als catalans, segons la comunitat autònoma. També s'observarà si aquestes actituds han canviat al llarg del temps. Altrament dit, si el procés independentista català ha millorat o empitjorat aquestes valoracions per part de la ciutadania de l'Estat envers Catalunya. D'altra banda, aquesta anàlisi també esbrinarà quins són els motius que afavoreixen o empitjoren la percepció del grau de simpatia dels catalans. Per elaborar aquest estudi es tindrà en compte dues bases de dades: en primer lloc, l'estudi «Conciencia nacional y regional (2228)» elaborat pel Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) el 1996 i, en segon lloc, l'enquesta «Percepció sobre el debat territorial a Espanya» realitzat pel Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) el 2019.

Estudiar aquests graus de simpatia o hostilitat envers una part de la ciutadania pot semblar un exercici superficial, però constitueix un element important per poder anticipar diverses conductes de la ciutadania. En altres paraules, de la valoració –positivament o negativament– dels trets estereotipats de diversos grups de població, se'n poden derivar comportaments i conductes diferenciades envers aquests –ja siguin beneficines o perjudicials– per la qual cosa és rellevant estudiar aquests àmbit.

Què són els estereotips?

Els estereotips són creences compartides o generalitzades sobre les característiques o atributs de les persones que conformen un determinat grup social.² Aquests estereotips es construeixen sobre bases cognitives però, sobretot, a partir d'elements afectius i emocionals.³ El que resulta interessant dels estereotips és que no es conceben només com

1 SANGRADOR, *Identidades. Actitudes y estereotipos en la España de las autonomías*.

2 *Ibidem*.

3 MACKINNON; BOWLBY, «The affective dynamics of stereotyping and intergroup relations».

Moltes vegades els estereotips han tingut una funció deslegitimadora dels «grups externs» i això ajuda a justificar conductes negatives envers aquest col·lectiu

a elements individuals, sinó que es construeixen en la col·lectivitat i, per tant, poden esdevenir una realitat social.

Els estereotips poden tenir diferents funcionalitats, les quals poden ser beneficioses o perjudicials. D'una banda, s'ha considerat que els estereotips són estructures cognitives que organitzen el procés d'informació social. En aquest sentit, funcionen com a prototips, representacions mentals o imatges generalitzades que poden ajudar a categoritzar la realitat,⁴ a través de l'atribució de característiques o comportaments d'un determinat grup. A més, aquests faciliten la pròpia autoidentitat social i la integració de l'individu al si d'un grup. No obstant, els estereotips també poden tenir efectes negatius. La manera com es construeixen tendeix a ser etnocèntrica, és a dir, és probable que es valori millor a l'endogrup davant el exogrup. Així, es conceben positivament els valors, les tradicions o les característiques del grup al qual es pertany i es menystenen la resta. Aquest

fet augmenta la percepció de les diferències inter-grupals, generant el que es coneix com a «favoritisme endogrupal». És a dir, la tendència a sobrevalorar al propi grup, mentre es menysté altres grups externs. D'aquesta manera, moltes vegades els estereotips han tingut una funció deslegitimadora dels «grups externs», i això ajuda a justificar conductes negatives envers aquests col·lectius.⁵ Habitualment els estereotips són simples i es construeixen des d'una perspectiva interessada, distorsionant la percepció i fins i tot poden abonar la discriminació.

Existeixen moltes maneres de categoritzar la societat a través d'estereotips: el gènere, la professió, l'ètnia o el grup cultural, per exemple. Les diferents fronteres entre territoris també poden generar diferents estereotips a través de la diferenciació cultural. Els prejudicis tendeixen a ser més intensos quan les diferències culturals, lingüístiques i religioses són més grans, ja que, d'aquesta manera, es creen grups diferenciats i es conrea una distància més

gran entre ells. Aquestes diferències territorials també es poden trobar en el cas espanyol. En aquest sentit, alguns investigadors apunten que, a banda de les diferències culturals o lingüístiques, aquelles CCAA que tenen relacions més conflictives envers l'Estat central poden ser concebudes amb més intensitat com a grups externs i, per tant, se'n poden construir estereotips més negatius com a resultat d'aquesta tensió.⁶

Els catalans no cauen bé a la resta de l'Estat espanyol

Les dades que ofereix el gràfic 1 indiquen el grau de simpatia o antipatia que té la ciutadania de l'Estat espanyol envers les persones de les diferents CCAA. Tant al 1996 com al 2019, els catalans apareixen com aquells que són percebuts de forma més antipàtica. En una escala de 0 —cauen molt malament— a 10 —cauen molt bé—, els catalans obtenen un 5,7 i un 6,2, a 1996 i 2019 respectivament. Una xifra molt menor a la resta de CCAA que obtenen notes properes al 7. La valoració que fan al

4 CANTOR; MISCHÉL, «Prototypes in Person Perception».

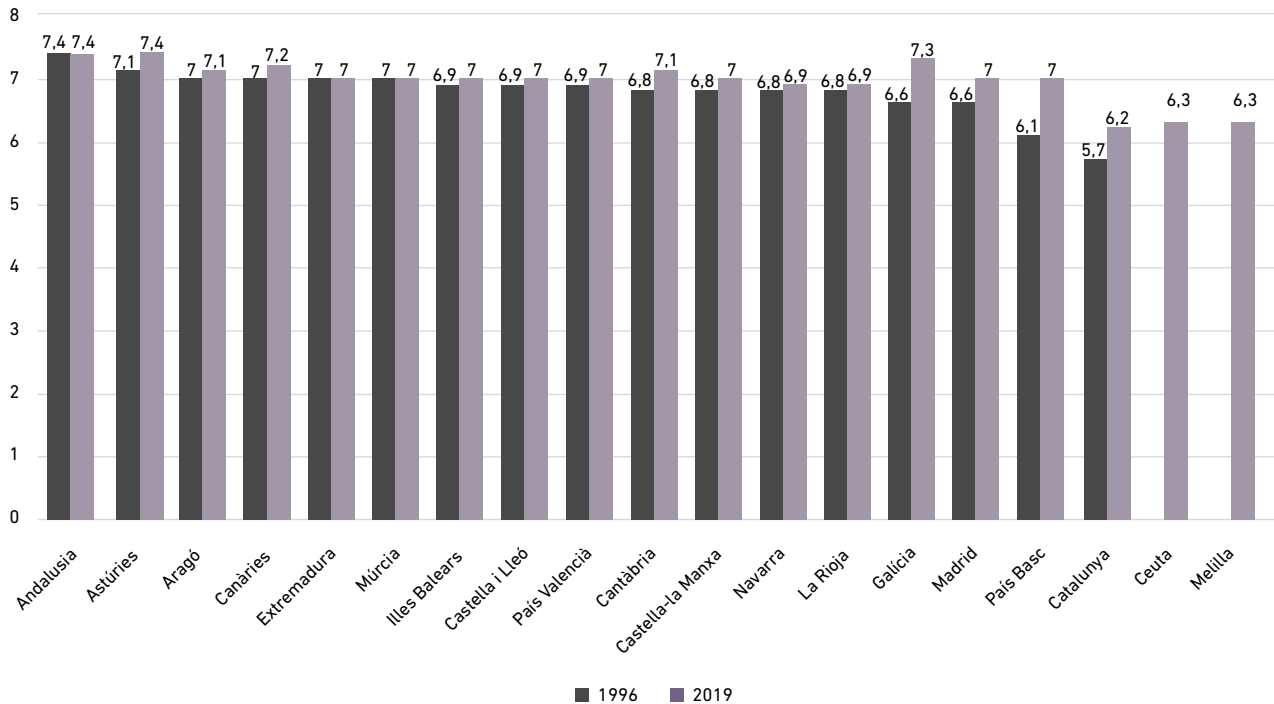
5 OAKES; HASLAM; TURNER, *Stereotyping and social reality*.

6 ORRIOLS, «Catalanofobia».

Tant al 1996 com al 2019, els catalans apareixen com aquells que són percebuts de forma més antipàtica

Gràfic 1

Grau de simpatia dels diferents ciutadans de l'Estat espanyol, per CCAA —mitjana— (1996-2019)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CIS (2228) del 1996 i del CEO sobre percepció sobre el debat territorial a Espanya. 2019.

Nota: Les preguntes a ambdues bases de dades són molt similars, per això es poden comparar. No obstant, s'ha de ser curós amb aquesta comparació. Pregunta del CEO: «Ara m'agradaria que em diguéssiu quins són els vostres sentiments de simpatia o antipatia cap als habitants de cadascuna de les diferents comunitats autònomes. Per valorar-ho utilitzeu una escala de 0 a 10, tenint en compte que el 0 significa que 'us cauen molt malament', el 5 que 'no us cauen ni bé ni malament' i el 10 que 'us cauen molt bé'». Pregunta del CIS: «Me gustaría que me dijera cuáles son sus sentimientos de simpatía o antipatía hacia los habitantes de cada una de las diferentes comunidades. Utilice para ello una escala de 0 a 10, teniendo en cuenta que el 0 significa que 'le caen muy mal', 5 'no le caen ni bien ni mal' y el 10 que 'le caen muy bien'».

2019 de la simpatia envers els habitants de Catalunya és una mica per sobre de la que s'establia al 1996.

Tot i que s'ha de ser prudent amb la comparativa temporal, la majoria de valoracions han crescut per a totes

les CCAA. Si es té en compte les dades del 1996, els que es troben a la cua de la llista de la simpatia

Una explicació que alguns investigadors han ofert a aquesta variació de puntuacions entre comunitats autònomes són les diferències culturals o lingüístiques

són els bascos amb una nota d'un 6,1, seguits dels madrilenys amb un 6,6. En canvi, al 2019 incorporen les ciutats autònomes de Ceuta (6,3) i Melilla (6,4), que, juntament amb els catalans, apareixen a la cua de la valoració. En canvi, els ciutadans andalusos, asturians, aragonesos i canaris són aquells millor valorats en termes de simpatia, amb notes superiors al 7.

Una explicació que alguns investigadors han ofert a aquesta variació de puntuacions entre comunitats autònomes són les diferències culturals o lingüístiques. Podria ser que en el cas del País Basc, Catalunya, com també Ceuta o Melilla siguin percebudes com a territoris amb unes cultures més distants, amb altres llengües o religions. No obstant, aquest no és el cas dels gallecs que, tot i tenir una llengua pròpia, obtenen una valoració mitjana d'un 7,4 —tot i que el 1996 van obtenir un 6,6. És a dir, és la tercera població d'una CA que més simpatia desperta, després d'andalusos i asturians al 2019.

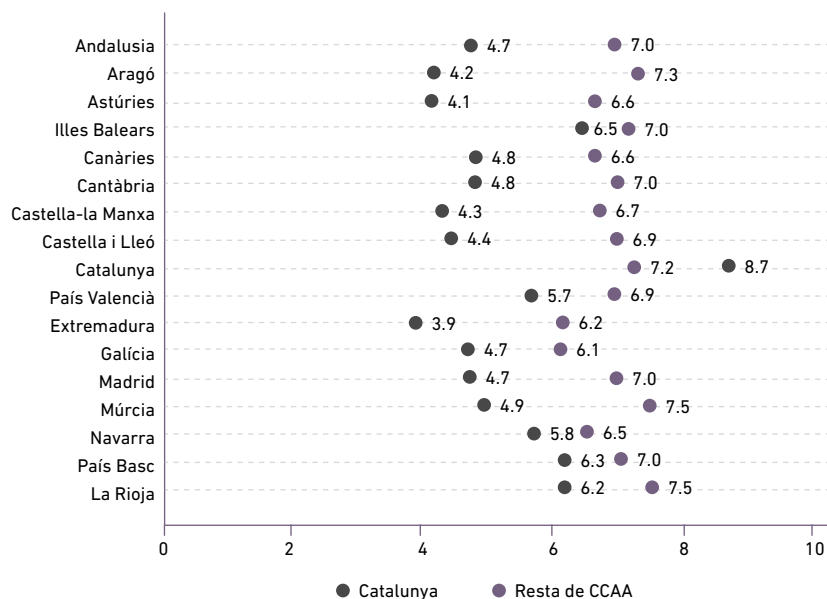
Aquesta diferència mostra que, possiblement, el fet cultural no és el principal factor que genera estereotips negatius, sinó que probablement és

necessari considerar la confrontació política i la distribució de recursos entre territoris —la sensació de greuge comparatiu en relació a la seva riquesa o intercanvis amb els governs autonòmics— per explicar millor el nivell de simpatia.

Si es té en compte la perspectiva temporal, s'observen dos elements. D'una banda, la simpatia envers els catalans va ser pitjor valorada que la dels bascos al 1996, quan el grup terrorista ETA es trobava en plena capacitat operativa. En segon lloc,

Gràfic 2

Grau de simpatia que ofereix cada CCAA a Catalunya i a la resta de CCAA —mitjana— (1996)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CIS (2228) del 1996.

Molts dels habitants de les diferents comunitats autònomes valoren amb un suspès la simpatia envers els catalans

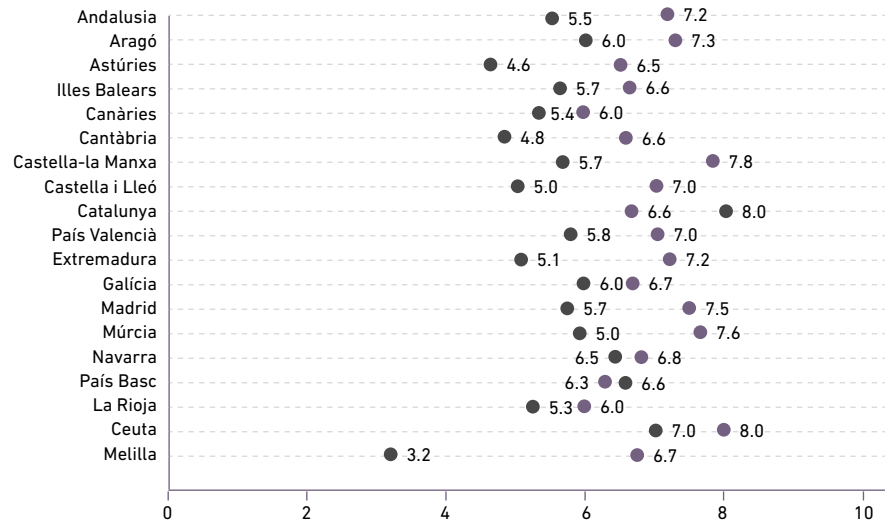
després de l'agenda rupturista que es va iniciar el 2012, els catalans no han patit un descens de simpatia percebuda, al contrari, tot i que continuen sent els últims en les valoracions.

El gràfic 2 mostra quina puntuació atorga cada ciutadà de les diferents comunitats autònomes tant a Catalunya com a la resta de CCAA —en forma de mitjana. Molts dels habitants de les comunitats autònomes valoren amb un suspès la simpatia envers els catalans. Així, els que la valoren més negativament són els extremenys amb un 3,9, seguidament dels asturians, els aragonesos, els castellanxecs i els castellalleonesos, ja que les seves puntuacions van del 4,1 al 4,4. També hi ha un seguit d'habitants de les comunitats que atorguen entre un 4,7 i 4,9, com són Galícia, Madrid, Múrcia, Canàries o Cantàbria. Només Balears i el País Basc ofereixen unes notes més altes amb un 6,5 i un 6,3 respectivament.

El gràfic 3 mostra quina puntuació atorga cada ciutadà de les diferents comunitats autònomes tant a Catalunya com a la resta de CCAA amb les dades del 2019. El grau de simpatia

Gràfic 3

Grau de simpatia que ofereix cada CCAA a Catalunya i a la resta de CCAA —mitjana— (2019)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CEO sobre percepció sobre el debat territorial a Espanya. 2019.

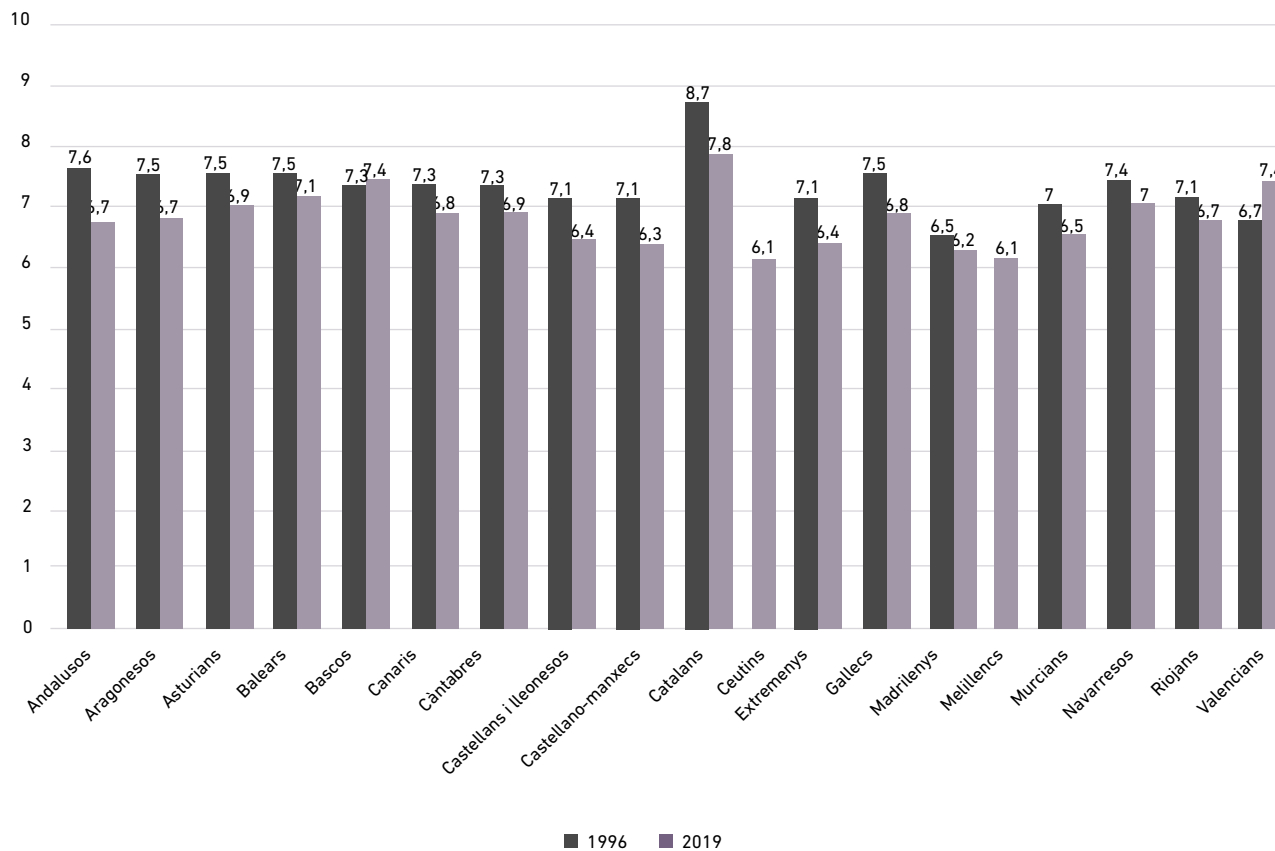
envers els catalans sembla que augmenta en moltes de les comunitats autònomes des del 1996. S'observa que els habitants de Melilla són els que tenen un grau de simpatia cap als catalans més baix, amb un 3,2, seguit d'Astúries i Cantàbria amb un 4,6 i un 4,8 respectivament. Cal remarcar que aquesta nota és

doblement negativa en tant que aquestes CCAA adjudiquen una nota mitjana de 6,5 a la resta de CCAA. Seguidament, Castella i Lleó aprova a Catalunya amb un 5, com també ho fa Extremadura amb un 5,1. No obstant, aquestes dues comunitats tenen una puntuació molt més alta cap a la resta de CCAA, entorn a un 7.

Els ciutadans que són considerats més simpàtics pels catalans —després d'ells mateixos— són els bascos (7,4), els balears (7,1) i els navarresos (7)

Gràfic 4

Evolució de la simpatia envers els catalans, (1996-2019)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CIS (2228) del 1996 i del CEO sobre percepció sobre el debat territorial a Espanya, 2019.

Els catalans no avaluen negativament els ciutadans de la resta de comunitats autònomes, a diferència de la resta de comunitats autònomes envers els catalans

Finalment, el País Basc que és l'única CCAA, a part de la pròpia Catalunya, que valora el grau de simpatia envers els catalans per sobre la resta de les comunitats, amb un 6,6. També cal destacar Navarra, que tot i que la valoració envers Catalunya es troba per sota de la mitjana de la resta de CA, la puntuació és similar amb un 6,5.

La resta de l'Estat espanyol no cau especialment malament als catalans

A banda d'analitzar com són valorats els catalans, també s'observa com els catalans valoren el grau de simpatia envers la resta de comunitats autònomes. Els ciutadans que són considerats més simpàtics pels catalans —després d'ells mateixos— són els bascos (7,4), els illencs balears (7,1) i els navarresos (7). Com s'exposava anteriorment, els estereotips creen concepcions on es valoren millor les característiques del propi grup. Així, el gràfic 4 mostra aquest efecte: el nivell de simpatia dels catalans cap als propis catalans al 1996 era de 8,7 i de 7,8 al 2019. No obstant, aquest efecte es produeix en la mateixa mesura que ho fa la resta de comunitats autònomes quan s'autoavaluen els propis ciutadans.

Tanmateix, els resultats que ofereix el gràfic 4 mostren que els catalans no avaluen negativament els ciutadans de la resta de comunitats autònomes, a diferència de la resta de comunitats autònomes envers els catalans. Aquells que són avaluats pitjor per part dels catalans al 1996 són els madrilenys (6,5) i els murcians (7). Al 2019 les valoracions més negatives són per als madrilenys (6,2), els ceutencs (6,1) i melillencs (6,1). També els castellano-manxecs (6,3), els extremeños (6,4) i els castellanolleonesos (6,4) es troben a les últimes posicions. Tot i així, les notes són més elevades que les que atorga la resta de l'Estat envers els catalans. Es mostra que hi ha un descens de puntuacions des del 1996 fins a 2019, però afecta homogèniament a tots els gentilicis, inclòs el català. Per tant, pot ser degut a alguna diferència en l'elaboració de la mostra.

Per què cauen malament els catalans?

En aquesta secció s'exploren quins poden ser els factors o les causes que determinen el grau de simpatia/hostilitat envers els catalans. En primer lloc, s'observaran aquells

elements que afecten al grau de simpatia al 1996 i, posteriorment, es realitzarà el mateix exercici per saber els factors que afecten al nivell de la simpatia envers els catalans al 2019, quan s'havia produït una confrontació política amb l'Estat en el marc del procés independentista.

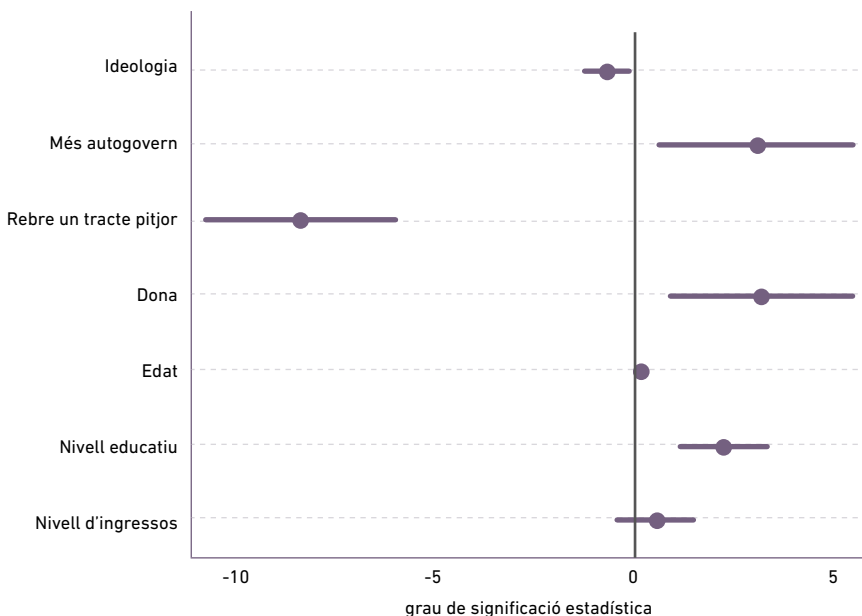
El grau de simpatia que desperten els catalans a la ciutadania de la resta de l'Estat, com ja s'ha comprovat en els gràfics anteriors, és el més baix. Els factors que poden explicar algunes diferències els trobem al gràfic 5. S'observa que hi ha diferents factors que condicionen el grau de simpatia que s'atorga als catalans al 1996. La ideologia, el desig de més autogovern o la percepció de la pròpia comunitat autònoma en relació a la resta —és a dir, si consideren que reben un tracte pitjor— són elements clau per determinar el grau de simpatia que se li atorga als catalans.

Per a la interpretació del gràfic 5 és important tenir en compte que les variables esdevenen estadísticament significatives quan les barres —i el punt— horitzontals no queden solapades per la línia vertical traçada al valor 0. Si la figura queda a la banda

La ideologia, el desig de més autogovern o la percepció de la pròpia comunitat autònoma en relació a la resta són elements clau per determinar el grau de simpatia que se li atorga als catalans

Gràfic 5

Determinants del grau de simpatia envers als catalans (1996)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CIS (2228) del 1996.

Nota: La variable dependent és el grau de simpatia dels catalans per la resta de l'Estat —es troben exclosos els mateixos catalans de la variable).

dreta, l'efecte serà positiu; si la figura queda a la banda esquerra, l'efecte serà negatiu. D'aquesta manera, el gràfic 5 mostra que autoubicar-se a posicions més a la dreta afecta a la valoració dels catalans. És a dir, aquells que s'autoposicionen a la dreta en l'eix ideològic valoren pitjor la simpatia pels catalans que aquells

que s'autoposicionen a l'esquerra de l'eix. També, els que consideren que caldria transferir més autogovern a les comunitats autònomes, mostren d'una manera més intensa simpatia envers els catalans que aquells que no són favorables a un major grau d'autogovern. Un altre factor rellevant que mostra el gràfic és que

aquells que consideren que la seva comunitat autònoma rep un tracte pitjor que la resta, valoren negativament els catalans. Així, es mostra que quan la gent percep greuge comparatiu, es puntua negativament la simpatia dels catalans. Segurament perquè associen Catalunya —i de retruc els catalans— com una de les comunitats que són beneficiades per part de l'Estat central. També, cal fer un esment que tant les dones com aquells que tenen un nivell educatiu més elevat valoren d'una forma més positiva els catalans. En canvi, l'edat o el nivell d'ingressos no afecta a la puntuació.

Al 2019 el grau de simpatia que des de l'Estat s'atorga als catalans continua sent una puntuació més baixa en comparació amb el grau que s'atorga a la resta de les CCAA. Al gràfic 6 es mostra si els factors que determinen el nivell de simpatia envers els catalans han variat al llarg del temps. Com en el cas anterior, la ideologia, el desig de més autogovern la percepció de la pròpia comunitat autònoma en relació a la resta —és a dir, si consideren que reben un tracte pitjor— tornen a ser els elements clau en la valoració de la simpatia

Els ciutadans que consideren que caldria dotar de més autogovern a les institucions subestats valoren millor els catalans

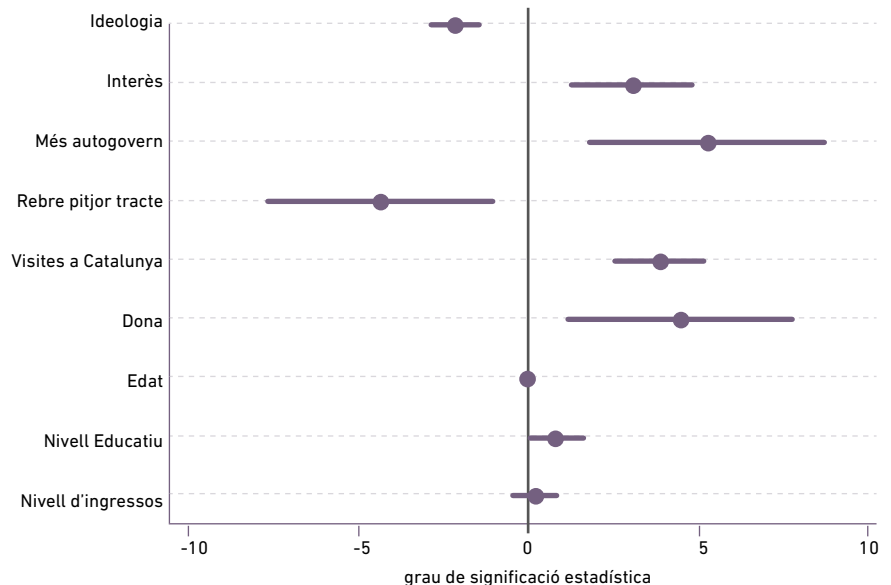
envers els catalans. Però en aquest cas s'han pogut incloure altres variables per analitzar si aquestes també influeixen. Així, es mostra que l'interès per la política o les visites que s'han realitzat a Catalunya també són factors explicatius del nivell de simpatia que es reporta.

D'aquesta manera, el gràfic 6 mostra que, com s'observava al 1996, autoubicar-se a posicions més a la dreta afecta a la valoració dels catalans.⁷ Així mateix, aquelles persones de la resta de l'Estat que tenen un alt nivell d'interès polític valoren molt millor la simpatia envers els catalans en relació a aquells que no els interessa la política. D'aquesta manera, la sofisticació política té un impacte positiu en la simpatia cap als catalans. Aquells que tenen una preferència territorial més descentralitzadora, és a dir, els que consideren que caldria dotar de més autogovern a les institucions subes-

7 La interpretació d'aquest gràfic es realitza de la mateixa manera que l'anterior: les variables que esdevenen estadísticament significatives quan les barres —i el punt— de les variables horitzontals no queden solapades per la línia vertical traçada al valor 0. Si la figura queda a la banda dreta, l'efecte serà positiu; si la figura queda a la banda esquerra, l'efecte serà negatiu.

Gràfic 6

Determinants del grau de simpatia envers els catalans (2019)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CEO sobre percepció sobre el debat territorial a Espanya, 2019. Nota: La variable dependent és el grau de simpatia dels catalans per la resta de l'estat —es troben exclosos els mateixos catalans de la variable.

tats valoren millor els catalans. I dels factors que ja s'anitzaven al 1996, aquells que consideren que la seva comunitat autònoma rep un tracte pitjor que la resta, valoren més negativament als catalans. Entre els factors que s'introdueixen al 2019, les visites a Catalunya tenen un efecte positiu sobre la simpatia cap

als catalans en relació als factors sociodemogràfics, les dones valoren millor els catalans del que ho fan els homes. En canvi, l'edat, el nivell educatiu o el nivell d'ingressos no afecta a aquesta valoració.

Per comparar si els factors determinants d'ambdues èpoques tenen

El pes de la ideologia en la simpatia ha canviat al llarg dels anys

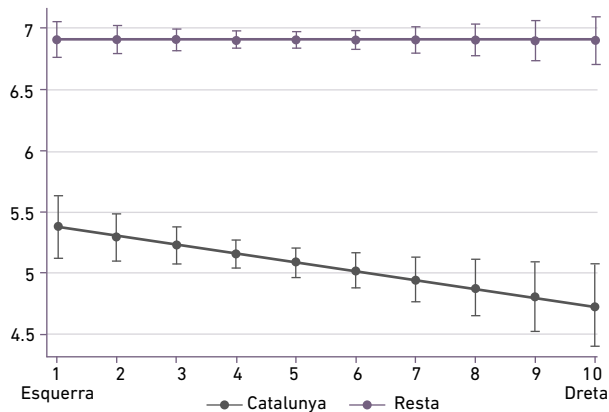
el mateix pes, s'han realitzat una anàlisi sobre les probabilitats de valorar positivament o negativament segons les variables incloses a l'anterior anàlisi. D'aquesta manera, tant al gràfic 7 com 8 es mostra la probabilitat d'atorgar una nota de simpatia segons l'autoubicació a l'escala ideològica. S'observa que al gràfic 7, que exposa les valoracions fetes al 1996, els enquestats que s'autoubiquen a l'esquerra, valoren

millor els catalans que a la resta de comunitats autònomes. No obstant, el pes de la ideologia en la simpatia ha canviat al llarg dels anys. El gràfic 7 mostra que aquells que s'autoubiquen a l'extrema esquerra al 1996 valoren els catalans sobre un 5,5; en canvi, aquells que s'autoubiquen a l'extrema dreta els valoren sobre un 4,7. El gràfic 8 mostra el mateix efecte però pel 2019: aquells que s'autoubiquen a l'extrema esquerra,

valoren de manera similar als catalans i a la resta de persones de l'Estat — entorn un 6,5. En canvi, aquells que es posicionen a l'extrema dreta reporten una valoració dels catalans sobre un 4,5. La diferència entre els dos gràfics és que hi ha més variació en el grau de simpatia segons ideologia a mesura que han passat els anys. És a dir, la diferència entre els que s'autoubiquen a l'esquerra i la dreta s'amplia de forma evident entre el 1996 i el 2019. Es fa

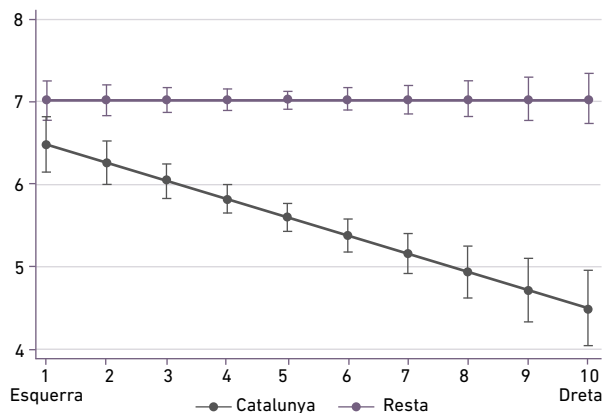
Gràfic 7

Probabilitat de valorar la simpatia envers els catalans segons ideologia (1996)



Gràfic 8

Probabilitat de valorar la simpatia envers els catalans segons ideologia (2019)

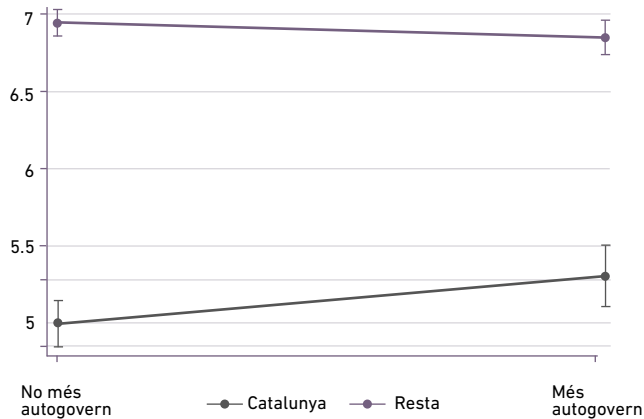


Nota: Valors predits resultats de la regressió que inclouen les variables anteriors.

La diferència de valoració dels catalans a la resta de CCAA, entre aquells ciutadans que s'autoubiquen a l'esquerra i la dreta, s'amplia de forma evident entre el 1996 i el 2019

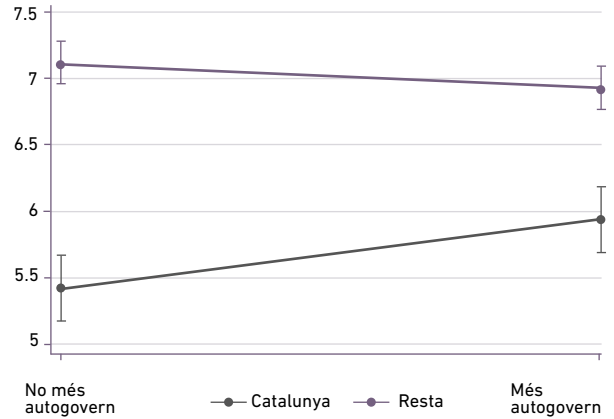
Gràfic 9

Grau de simpatia envers els catalans, segons preferències territorials (1996)



Gràfic 10

Grau de simpatia envers els catalans, segons preferències territorials (2019)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CIS (2228) del 1996 i del CEO sobre percepció sobre el debat territorial a Espanya, 2019. Nota: Valors predits resultats de la regressió que inclouen les variables anteriors.

evident que els últims anys, sobretot la dreta, pot haver polititzat una certa animadversió envers els catalans.

En el cas de les preferències territorials, com s'observa al gràfic 9 i 10, aquells que prefereixen més autogovern als diferents territoris subestats és més probable que valorin més positivament la simpatia cap als catalans. Si bé és cert que la diferència entre el 1996 i 2019 és similar,

s'observa que actualment aquells que reclamen més autogovern puntuen amb una millor valoració la simpatia cap als catalans que aquells que tenen les mateixes posicions en relació a les preferències territorials al 1996.

Com s'esmentava en l'anterior apartat la creença de patir un greuge comparatiu a nivell territorial, afavoreix les puntuacions negatives cap als catalans. Així, entre aquells que creuen

que la seva comunitat rep pitjor tracte que la resta de comunitats autònomes, el grau de simpatia atorgat als catalans decreix. No obstant, si es compara entre les dues enquestes, es pot observar que la diferència es redueix el 2019 respecte al 1996.

Finalment, en el cas de l'enquesta del 2019 s'introdueix la pregunta sobre el número de visites a les diferents comunitats autònomes.

La probabilitat de valorar més positivament els catalans va incrementant-se en funció del número de visites realitzades a Catalunya

S'observa que la probabilitat de valorar més positivament els catalans va incrementant-se en funció del número de visites realitzades a Catalunya. Així aquells que no han visitat mai Catalunya puntuen els catalans amb un 5,25; mentre que entre els que han visitat el país més de quatre vegades, la nota més probable de ser atorgada als catalans és superior a 6,5.

Conclusió

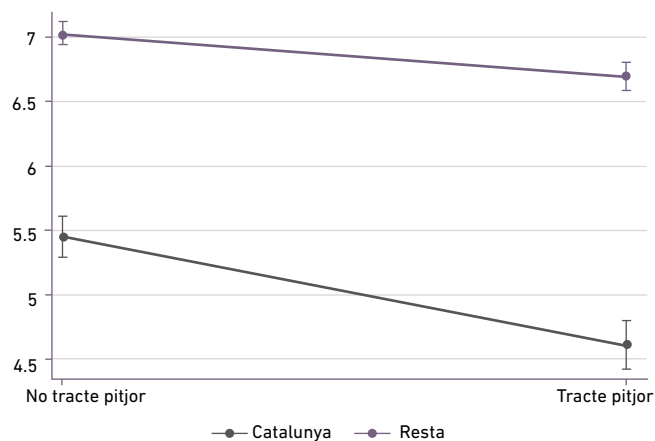
Aquest estudi ha tingut dos objectius. En primer lloc, mostrar quin és el grau de simpatia que tenen els ciutadans de l'Estat espanyol envers els catalans. Per mostrar-ho s'ha realitzat una comparació territorial, amb la resta de comunitats autònomes, com també una comparació temporal, per veure l'evolució d'aquesta valoració entre el

1996 i 2019. En segon lloc, s'han establert les causes de les variacions del grau de simpatia envers els catalans.

Les dades mostren que, tant al 1996 com al 2019, els catalans són percebuts com els que generen menys simpaties a la resta de l'Estat. Els ciutadans de Catalunya tenen un grau de simpatia de 5,7 (1996) i de 6,2 (2019), una xifra molt menor a la

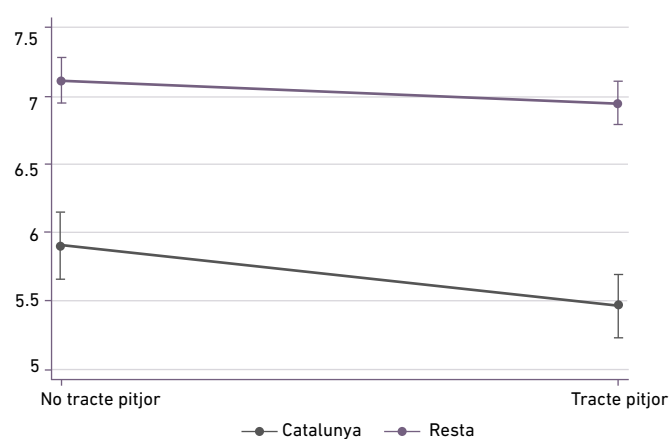
Gràfic 11

Grau de simpatia envers els catalans, segons tracte (1996)



Gràfic 12

Grau de simpatia envers els catalans, segons tracte (2019)



Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CIS (2228) del 1996 i del CEO sobre percepció sobre el debat territorial a Espanya, 2019. Nota: Valors predits resultats de la regressió que inclouen les variables anteriors.

Les dades mostren que, tant al 1996 com al 2019, els catalans són percebuts com els que generen menys simpaties a la resta de l'Estat

resta de CCAA, les quals obtenen notes properes al 7. No obstant, els resultats apunten que els catalans no han patit un descens de simpatia o una major hostilitat des del 1996, tot i que el conflicte polític entre Catalunya i l'Estat ha estat molt candent els últims anys; de fet, més aviat ha estat a la inversa. D'altra banda, els resultats també demostren que els catalans no avaluen negativament la simpatia cap a la

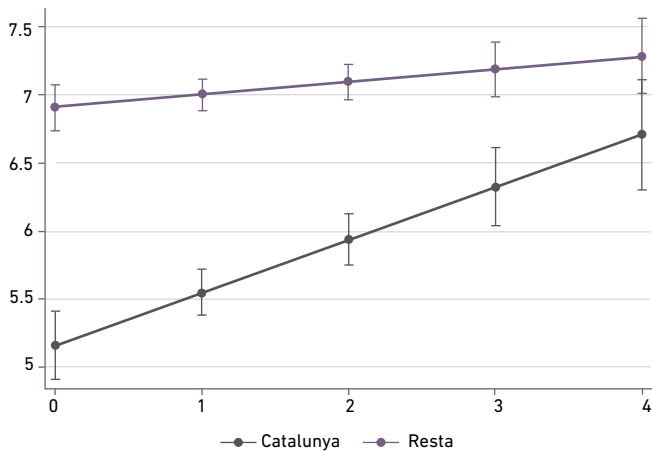
ciutadania de la resta de comunitats autònomes.

Quins són els factors que determinen el grau de simpatia envers els catalans? La ideologia és un factor clau per determinar-ne el grau. Aquells que s'autoubiquen a posicions més a la dreta de l'eix ideològic valoren pitjor els catalans que aquells que s'autoperceben

d'esquerres; aquest factor és especialment rellevant al 2019. Les preferències territorials també juguen un paper important per aquesta valoració. Així, els que consideren que caldria transferir més autogovern a les comunitats autònomes, també valoren millor el grau de simpatia envers els catalans. Un altre factor rellevant que assenyalen els resultats és el greuge comparatiu. Els enquestats que consideren que la seva comunitat autònoma rep un tracte pitjor que la resta, valoren negativament els catalans. Es pot pensar que això es deu al fet que consideren que Catalunya és dels territoris que més es beneficien del règim autonòmic, o que pel fet de ser un territori pròsper no volen col·laborar prou amb la caixa central de l'Estat. Un altre dels factors que apunten a una valoració positiva dels catalans per part de la resta de l'Estat, és l'alt nivell d'interès polític. També condueix a una valoració positiva haver visitat Catalunya, ja que les visites al país tenen un efecte positiu en el grau de simpatia atorgat als catalans; això segurament és fruit d'haver trencat els estereotips preconcebuts.

Gràfic 13

Grau de simpatia envers els catalans, segons el número de visites (2019)



Els factors polítics són clau per generar i mantenir estereotips que moltes vegades permeten justificar conductes perjudicials sobre un grup deslegitimad

Dels resultats es desprèn que els factors polítics —com ara les posicions respecte a qüestions ideològiques, territorials o la distribució de recursos entre territoris— són clau per generar i mantenir estereotips que moltes vegades permeten justificar conductes perjudicials sobre un grup deslegitimad. I, alhora, aquests mateixos factors, així com el contacte directe, són clau a l'hora d'erosionar aquests estereotips. ■

■ Bibliografia

CANO, Ignacio; ROS, María. «**Imagen y norma social sobre la estereotipia**». A *Revista de Psicología Social*, núm. 9, pàg. 43-64, 1994.

CANTOR, Nancy; MISCHEL, Walter. «**Protoypes in person perception**» [en línia]. A *Advances in Experimental Social Psychology*, vol. 12, pàg. 3-52, 1979. Disponible a: <www.doi.org>.

MACKINNON, Neil; BOWLBY, Jeffrey W. «**The affective dynamics of stereotyping and intergroup relations**» [en línia]. A *Advances in Group Processes*, pàg. 37-76, 2000. Disponible a: <www.dx.doi.org>.

OAKES, Penelope; HASLAM, Alexander; TURNER, John. *Stereotyping and social reality*. Nova Jersey: Blackwell publishing, 1994.

ORRIOLS, Lluís. «**Catalanofobia**» [en línia]. A *El diario.es*. Disponible a: <www.eldiario.es>.

SANGRADOR, José Luís. *Identidades. Actitudes y estereotipos en la España de las autonomías*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas, 1996.